

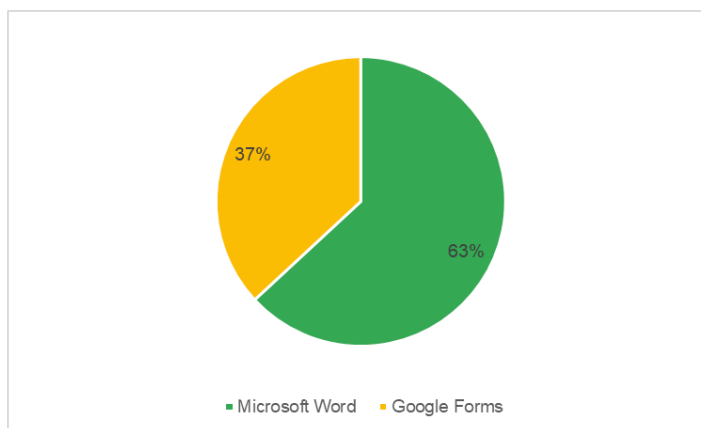
Pašnovērtējumu analīze dienesta viesnīcām

Higiēnas prasības dienesta viesnīcām nosaka 2000.gada 11.aprīļa Ministru kabineta noteikumi Nr.137 "Higiēnas prasības dienesta viesnīcām" (turpmāk – Noteikumi Nr.137). Dienesta viesnīca šo noteikumu izpratnē ir uzņēmuma (uzņēmēj sabiedrības), iestādes vai organizācijas īpašumā vai valdījumā esoša mītne personu izmitināšanai profesionālās vai augstākās izglītības ieguves laikā vai darba izpildes laikā. Veselības inspekcija (turpmāk – Inspekcija) veic Noteikumu Nr.137 izpildes kontroli, pārbaudot:

- dienesta viesnīcas telpas un iekārtojumu, piemēram, iestādē ir izveidotas visas nepieciešamās telpas un aprīkojums, nodrošināts atbilstošs sanitāro ierīču skaits, sienu un grīdu apdarē izmantoti materiāli, kas paredzēti mitrai uzkopšanai un dezinfekcijai, telpas neatrodas pagrabstāvā;
- dienesta viesnīcas ūdensapgādi un kanalizāciju, telpu apkuri, ventilāciju un apgaismojumu – ir centralizēta vai vietēja ūdensapgādes sistēma ar auksto un karsto ūdeni, kanalizācija, ūdens atbilst dzeramā ūdens obligātajām nekaitīguma prasībām, gaisa temperatūra atbilst noteiktajām prasībām, ir dabīgā vai mākslīgā ventilācija, prasībām atbilstošs dabīgais un mākslīgais apgaismojums, visas izejas diennakts tumšajā laikā ir apgaismotas;
- dienesta viesnīcas telpu, iekārtu un inventāra sanitāro stāvokli - vienā dienesta viesnīcas dzīvojamā telpā izmitina ne vairāk kā četrus ģimējus, dienesta viesnīcas telpu uzkopšanas kārtība ir noteikta iekšējās kārtības noteikumos. Visas dienesta viesnīcas telpas un iekārtas ir tīras un darba kārtībā. Dienesta viesnīcas telpās ne retāk kā divas reizes gadā mazgā logus, durvis un gaismas ķermeņus, bet koplietošanas dušas telpas un tualetes telpas, kā arī sanitāri tehniskās ierīces uzkopj ne retāk kā reizi dienā ar attiecīgajai telpai un uzkopšanas objektam atbilstoši marķētu inventāru, izmantojot dezinfekcijas līdzekļus. Telpas regulāri vēdina, sadzīves atkritumus nogādā uz atkritumu savākšanai speciāli paredzētām vietām ne retāk kā reizi dienā;
- dienesta viesnīca nodrošina ģimējus ar tīriem gultas piederumiem (matračiem, segām, spilveniem), tīru gultas veļu un dvieļiem. Vismaz reizi gadā (ja nepieciešams, arī biežāk) tiek veikta dienesta viesnīcas gultas piederumu ķīmiskā tīrīšana. Ne retāk kā reizi 10 dienās (ja nepieciešams, arī biežāk) dienesta viesnīca nodrošina ģimēja gultas veļas un dvieļu maiņu. Ģimējs var lietot arī personisko gultas veļu un dvieļus.

Lai apzinātu esošo situāciju un mazinātu administratīvo slogu ar klātienes kontrolēm, veicot Noteikumu Nr.137 noteikto prasību uzraudzību dienesta viesnīcās, Inspekcija 2024.gada rudenī aicināja dienesta viesnīcas aizpildīt Inspekcijas izstrādāto pašnovērtējuma anketu **“Dienesta viesnīcu pašnovērtējums” ar mērķi rosināt dienesta viesnīcu pakalpojumu sniedzējus izvērtēt, cik lielā mērā iestādes darbība un sniegtie pakalpojumi atbilst normatīvajos aktos noteiktajām higiēnas prasībām, identificēt cēloņus, kas kavē prasību izpildi, kā arī sniegt pakalpojumu sniedzējiem nepieciešamo konsultatīvo un informatīvo atbalstu infekciju risku mazināšanai un normatīvos aktos noteikto prasību ievērošanai ikdienas darbā.**

Anketas bija pieejamas Microsoft Word un Google Forms formātā, un tika izsūtītas 2024. gada 11. novembrī 103 Inspekcijas uzraudzībā esošām dienesta viesnīcām ar lūgumu tās iesniegt līdz 2024. gada 12. decembrim. Tā kā noteiktajā termiņā anketas tika saņemtas no 71% dienesta viesnīcu (73), Inspekcija nosūtīja atkārtotu atgādinājumu par pašnovērtējuma anketu iesniegšanu un pagarināja to iesniegšanas termiņu. Kopumā Inspekcija saņēma 100% atgriezenisko saiti, jo aizpildītas pašnovērtējuma anketas iesniedza visas uzrunātās dienesta viesnīcas. Lielākoties anketas tika saņemtas Microsoft Word formātā 63% (65), taču pildītas bija arī Google Forms formāta anketas - 37% (38) (1. att.).

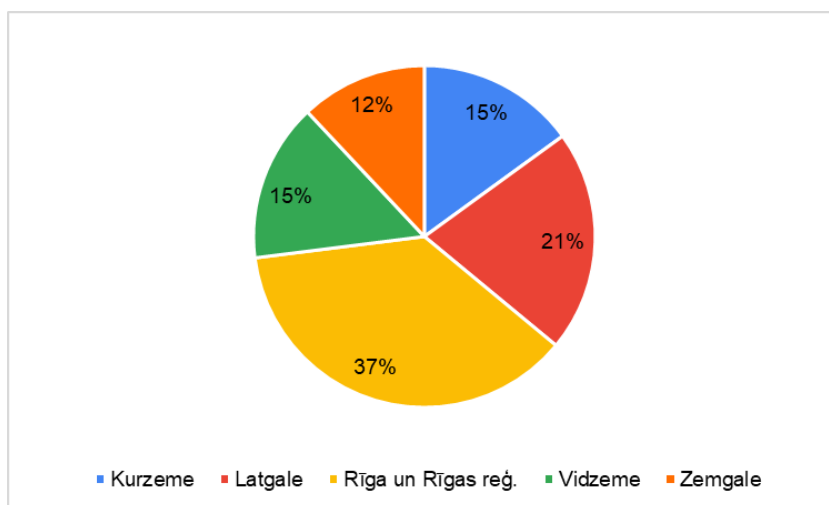
1. attēls. Saņemto anketu sadalījums atbilstoši iesniegšanas formātiem.

Aizpildot pašnovērtējuma anketu, dienesta viesnīcām bija jānorāda vērtējumu par higiēnas prasību atbilstību noteiktām prasībām un jāpievieno komentāri par minētās prasības izpildi iestādē un skaidrojumi, kādēļ piešķirts konkrētais vērtējums. Anketa ietver arī sadaļu, kurā dienesta viesnīcas informēja par plānotajiem pasākumiem un to ieviešanas termiņiem, lai visas telpas, to iekārtojums, kā arī ūdensapgāde, kanalizācija, telpu apkure, ventilācija un apgaismojums atbilstu Noteikumos Nr. 137 izvirzītajām prasībām, ja pašnovērtējuma laikā iestāde savā darbībā konstatēja kādas neatbilstības.

Analizējot pašnovērtējuma anketās sniegtos datus, dienesta viesnīcas tika apvienotas reģionos, atbilstoši Inspekcijas uzraudzības administratīvajām teritorijām, kurās tās atrodas:

- Rīga un Rīgas reģions – Rīga, Jūrmala, Ogres novads, Olaines novads;
- Kurzeme – Liepāja, Ventspils, Dienvidkurzemes novads, Kuldīgas novads un Saldus novads;
- Latgale – Daugavpils, Rēzekne, Aizkraukles novads, Augšdaugavas novads, Jēkabpils novads, Krāslavas novads, Ludzas novads un Preiļu novads;
- Vidzeme – Alūksnes novads, Cēsu novads, Gulbenes novads, Madonas novads, Smiltenes novads un Valmieras novads;
- Zemgale – Dobeles novads, Jelgavas novads un Tukuma novads.

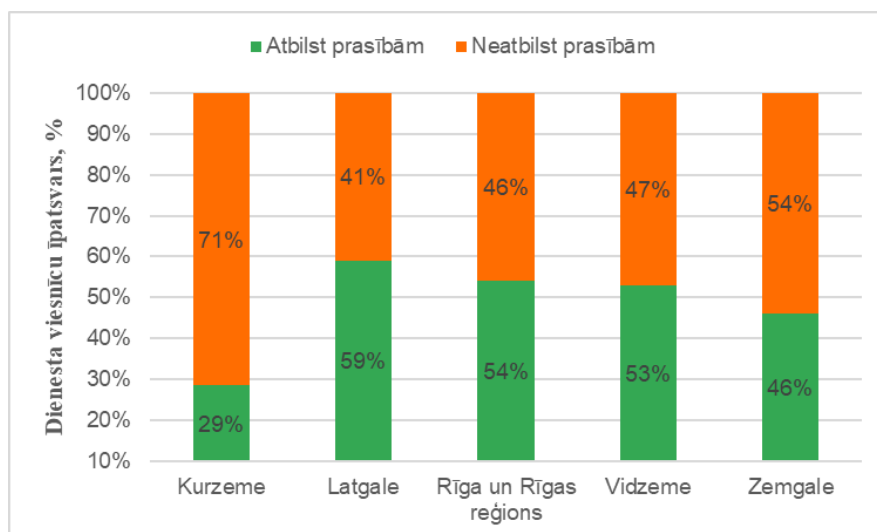
Izvērtējot pašnovērtējuma anketās sniegto informāciju sadalījumā pa reģioniem, vislielākais dienesta viesnīcu īpatsvars atrodas Rīgā un Rīgas reģionā, proti, 37% dienesta viesnīcu (38). Savukārt vismazāk dienesta viesnīcu ir Zemgalē – 12% (12) (2. att.).

2.attēls. Dienesta viesnīcu īpatsvars sadalījumā pa Latvijas reģioniem (atbilstoši Inspekcijas uzraudzības teritoriālajam sadalījumam).

Izvērtējot pašnovērtējuma anketās sniegto informāciju kopumā, tika konstatēts, ka 52 (50%) dienesta viesnīcas atbilst Noteikumu Nr. 137 prasībām, tomēr 51 (50%) konstatētas kādas neatbilstības. Reģionālajā griezumā atbilstoši Inspekcijas uzraudzības teritoriālajam sadalījumam labāka situācija ir vērojama Latgalē, Rīgā un Rīgas reģionā, kā arī Vidzemē, kur vairāk par pusi no iestādēm atbilst higiēnas prasībām, savukārt Kurzēmē un Zemgalē šis īpatsvars ir mazāks par 50%, respektīvi 29% un 46% (3.att.). Kurzēmē 10 no 14 dienesta viesnīcām tika konstatētas neatbilstības Noteikumu Nr.137 prasībām, kas varētu būt saistāms

ar faktu, ka šajā reģionā atrodas vairāk izglītības iestāžu, kurās tiek īstenotas izglītības programmas sporta jomā (Turpmāk – Sporta skolas).

3 attēls. Dienesta viesnīcu higiēnas prasību atbilstība reģionu griezumā (atbilstoši Inspekcijas uzraudzības teritoriālajam sadalījumam).

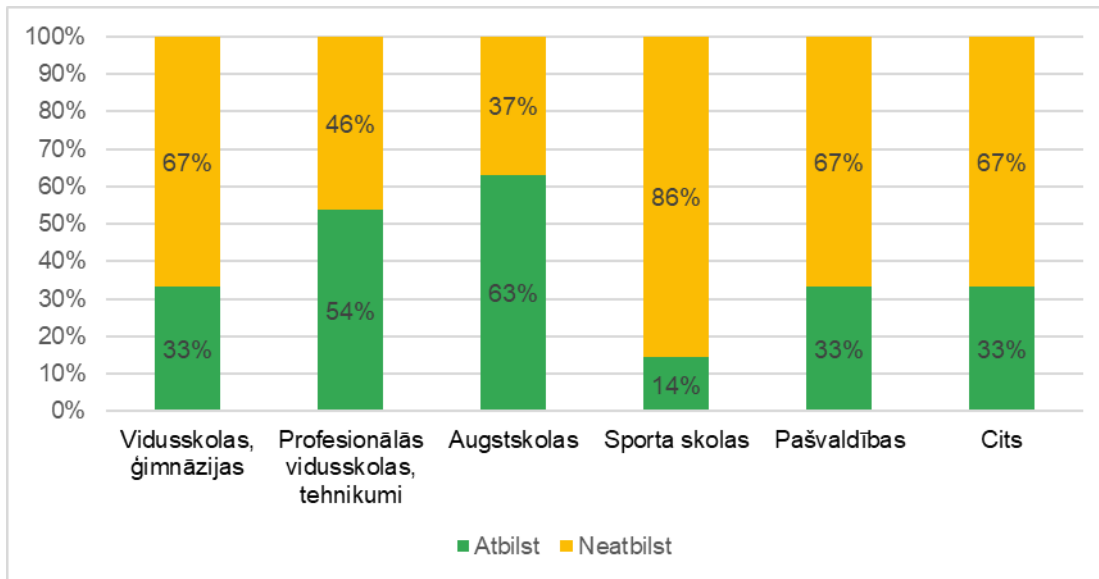
Izvērtējot dienesta viesnīcu saistīto iestāžu darbību virzienu, dienesta viesnīcas tika sadalītas 6 grupās:

- Izglītības iestādes, kas nodrošina vispārējo vidējo izglītību, analizē iekļautas vidusskolas un ģimnāzijas (turpmāk – vidusskolas, ģimnāzijas);
- Izglītības iestādes, kas īsteno profesionālās vidējās izglītības un arodizglītības programmas (turpmāk – profesionālās vidusskolas, tehnikumi);
- Izglītības iestādes, kas nodrošina augstāko izglītību (turpmāk – augstskolas);
- Sporta skolas;
- Pašvaldību valdībā esošās dienesta viesnīcas (turpmāk – pašvaldības);
- Privātu vai valsts aģentūru valdībā esošās dienesta viesnīcas (turpmāk – cits).

Tomēr jāuzsver, ka analizēto dienesta viesnīcu sadalījums nav vienmērīgs – vismazāk ir citu (3), sporta skolu (6), un pašvaldību (6), savukārt profesionālo vidusskolu, tehnikumu (54), kā arī augstskolu (27) skaits ir daudz lielāks.

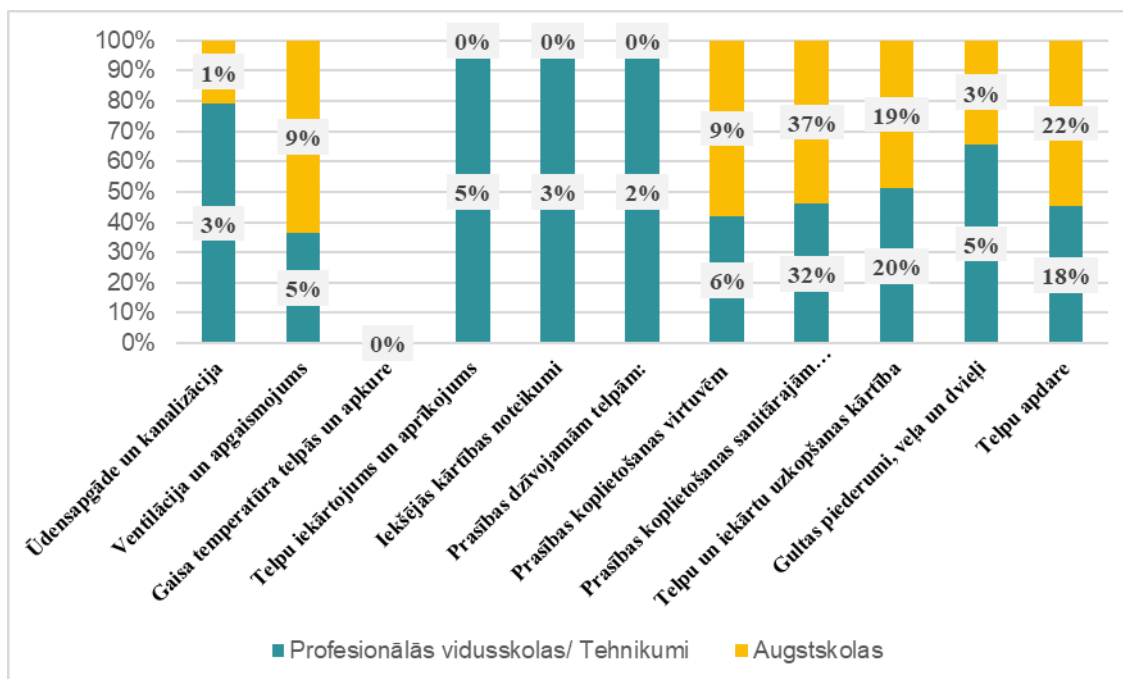
Salīdzinot dienesta viesnīcu atbilstību prasībām atkarībā no saistītās iestādes darbības virziena, procentuāli visvairāk higiēnas prasībām atbilst augstskolu dienesta viesnīcas, proti, 63% (17) (4. att.). Analizējot profesionālās vidusskolas, tehnikumus, tikai nedaudz vairāk par pusi dienesta viesnīcu ir atbilstošas prasībām un sasniedz 54% (29). Savukārt visvairāk neatbilstību konstatēts sporta skolu dienesta viesnīcās, kur tikai 14% viesnīcu (1) pilnībā atbilst prasībām. Tas varētu būt saistīts ar nepietiekamu finansējumu sporta skolām no valsts un

pašvaldību puses, kā arī sporta skolās nemācās tik liels studentu skaits kā parastajās skolās vai augstskolās, līdz ar to, ir mazāka naudas plūsma.

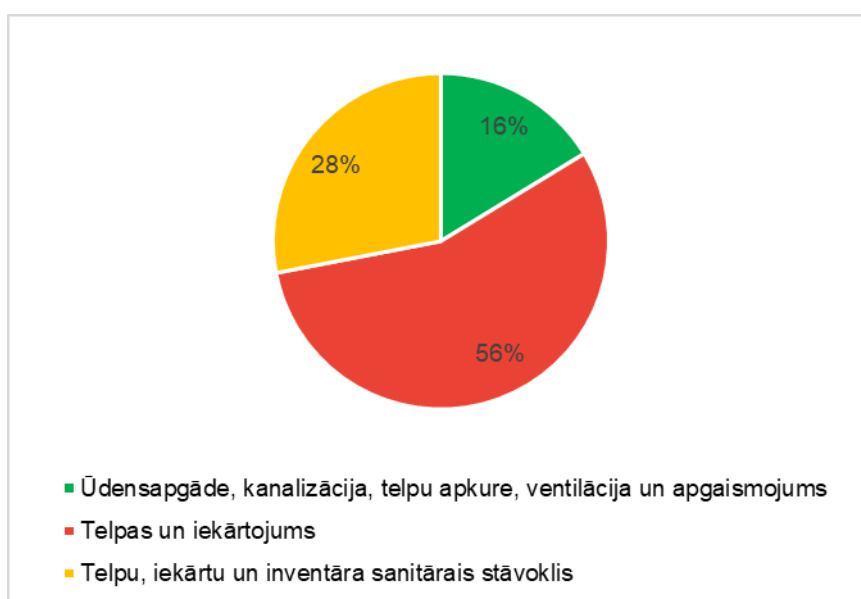
4. attēls. Dienesta viesnīcu atbilstība higiēnas prasībām atkarībā no saistītās iestādes darbības virziena.

Neskatoties uz to, ka augstskolu dienesta viesnīcas atbilst vairāk prasībām kā citu iestāžu dienesta viesnīcas, visbiežāk sastopamās neatbilstības tajās ir prasības par koplietošanas virtuvēm un sanitārajām telpām, kā arī par telpu un iekārtu uzkopšanas kārtību. Arī profesionālo vidusskolu un tehnikumu dienesta viesnīcās lielākais neatbilstību skaits ir par sanitāro koplietošanas telpu prasībām. Tāpat vairāku gadu garumā (2011.-2024.gads) veiktās kontroles norāda, ka augstskolu, profesionālo vidusskolu un tehnikumu izplatītākās neatbilstības ir tieši par koplietošanas sanitāro telpu prasībām, kas ietver: duškabīņu nodalīšanu ar starpsienu un telpu sadalījumu pa dzimumiem, mazgāšanas piederumu novietni dušās, atkritumu urnas ar vāku, santehnikas ierīču skaitu pietiekošā daudzumā, u.c. Kā arī manāma kontroļu neatbilstība šajās iestādēs ir koplietošanas telpu apdares nolietojums, kas nereti liedz pilnvērtīgi veikt telpu un iekārtu uzkopšanas darbus (skat. 5.att.). Iespējams, ka šīs neatbilstības uzrādās biežāk, jo šādu neatbilstību novēršana nereti prasa lielākus laika un finanšu resursu ieguldījumus kā citu neatbilstību novēršana, telpu un to inventāra atjaunošanas darbu dēļ.

5.attēls. Augstskolu un profesionālo vidusskolu/tehnikumu neatbilstību salīdzinājums (2011.-2024.gads).

Analizējot 51 dienesta viesnīcu pašnovērtējumu, kuros tika konstatēti pārkāpumi, vidēji vienā dienesta viesnīcā netika izpildītas no 2 līdz 3 Noteikumu Nr.137 prasības. Konstatētās neatbilstības nav vērtējamas kā būtiskas un tās neapdraud īrnieku veselību. Lielākoties dienesta viesnīcas jau ir ieplānojušas remontdarbus vai citus risinājumus konstatētajiem bojājumiem un neatbilstībām. Visvairāk neatbilstību konstatētas prasību grupā par dienesta viesnīcu telpām un iekārtojumu - 61 (56%), par dienesta viesnīcas telpu, iekārtu un inventāra sanitāro stāvokli - 31 (28%), savukārt par dienesta viesnīcas ūdensapgādi un kanalizāciju, telpu apkuri, ventilāciju un apgaismojumu - 18 (16%) (6.att.).

6.attēls. Neatbilstības sadalījumā pa prasību grupām.

Visbiežāk dienesta viesnīcās tika konstatētas neatbilstības saistībā ar koplietošanas sanitāro telpu ierīkošanu – 22 (20%). Daļā iestāžu dušas un tualetes telpas nav ierīkotas atsevišķi katram dzimumam, atdalītas kabīnēs, vai ir nepietiekošā daudzumā. Tāpat ne visas dienesta viesnīcas ir nodrošinājušas iespēju dušas kabīnē novietot dušas piederumus. Arī telpu apdarē, izmantotajos materiālos, sanitāro ierīču darbībā, kā arī telpu un iekārtu tīrībā ir ievērotas nolietojuma pazīmes un neatbilstības higiēnas prasībām.

Otra biežākā prasību neatbilstība ir telpu un iekārtu uzkopšanas kārtība, kas sastāda 15% (16) no visām konstatētajām neatbilstībām. Atbildīgās personas skaidroja, ka ne visas telpas, aprīkojums un iekārtas ir ar atbilstošu tīrību vai darba kārtībā, daļā iestāžu uzkopšanas kārtība nav iekļauta iestādes iekšējās kārtības noteikumos, uzkopšanas inventārs nav marķēts atbilstoši izmantojamajai telpu grupai, kas varētu būt saistīts ar to, ka uzkopšanu dzīvojamās un sanitārajās telpās, kas atrodas dzīvojamo telpu blokā, veic īrnieki. Arī logu, durvju un lampu mazgāšana nav pietiekoši regulāra (t.i. notiek retāk kā divas reizes gadā).

Tāpat salīdzinoši daudz neatbilstību ir par telpu iekārtošanu un aprīkošanu atbilstoši Noteikumu Nr.137 prasībām - 14 (13%). Kā iepriekš minēts, telpu apdarē tiek konstatēti bojājumi (piem., caurumi grīdas segumā, nolupusi krāsa, pelējums), kas apgrūtina uzkopšanas darbus, t.sk. mitrās uzkopšanas un dezinfekcijas darbus. No tā izriet arī tas, ka ne visas iekārtas un aprīkojums ir darba kārtībā un drošs lietošanā, kā arī telpas, aprīkojums un iekārtas var nebūt pietiekami tīras.

Prasība par ventilāciju un apgaismojumu sastādīja 11% (12) no visām neatbilstībām. Tika konstatētas neatbilstības mākslīgā apgaismojuma darbībā, kā arī saistībā ar dabīgās un mākslīgās ventilācijas nodrošinājumu (piemēram, atsevišķās dienesta viesnīcas telpās, t.sk. koplietošanas dušās un virtuvēs, ir jāuzlabo ventilācija).

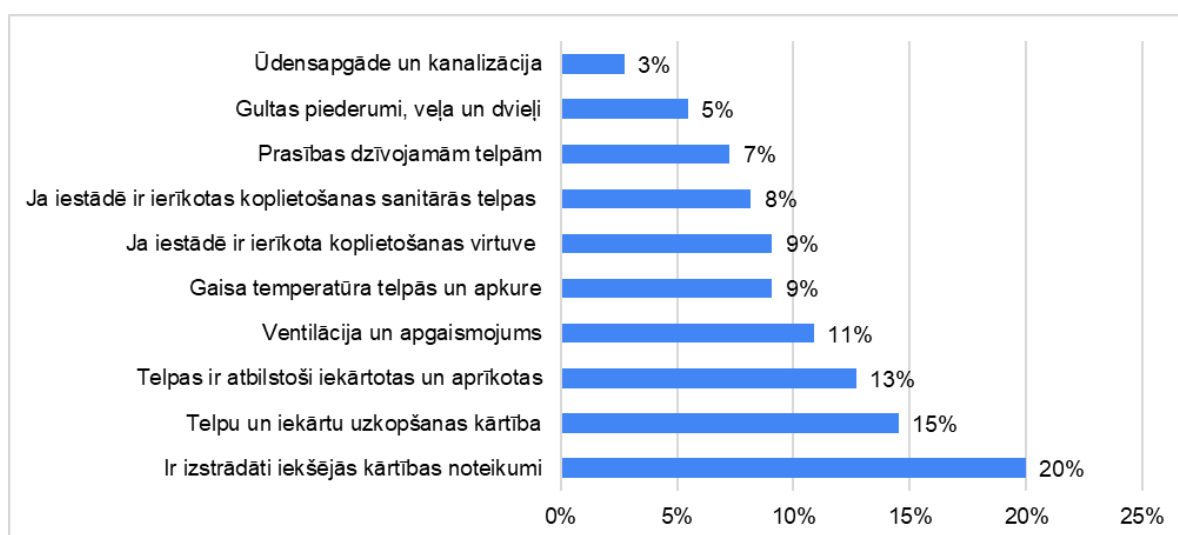
Daļā dienesta viesnīcu virtuves vai ēdiena pagatavošanai un uzglabāšanai nepieciešamais aprīkojums ir izvietots istabiņās, daļā ir pieejamas gan koplietošanas virtuves, gan privātās. Līdz ar to, daļā dienesta viesnīcu virtuves telpu uzkopšanu veic īrnieki. Tomēr dienesta viesnīcās, kurās ir ierīkotas koplietošanas virtuves, ir konstatētas neatbilstības telpu apdarē un izmantotajos materiālos, kas apgrūtina telpu uzkopšanu, kā arī ne visas iekārtas un aprīkojums atbilst prasībām. Ne visas dienesta viesnīcas nodrošina visu nepieciešamo inventāru ēdiena pagatavošanai (pannas, trauki utt.), to jānodrošina pašiem īrniekiem.

Arī sanitārās telpas dienesta viesnīcās ir ierīkotas dažādi – koplietošanas, privātās, kas atrodas istabu blokā, vai miksēti. Visbiežākās šīs prasības neatbilstības ir par telpu apdares

nolietojumu un to apgrūtinātu uzkopšanu. Tāpat vairāku dienesta viesnīcu atbildīgās personas atzīst, ka dienesta viesnīcu koplietošanas tualetes un dušas nav ierīkotas atsevišķi sievietēm un vīriešiem, taču tas reizēm ir saistīts ar to, ka sievietes un vīrieši nedzīvo vienā stāvā vai tualetes un dušas telpas ir ierīkotas dzīvojamā telpā jeb istabu blokā, kas sastāv no 2 atsevišķām istabām. Lielākoties šādos gadījumos tualetes un dušas telpas uzkopj īrnieki, tāpēc dienesta viesnīcu pārvaldniekiem nav informācijas par šo telpu tīrīšanas kārtību, ar kādiem līdzekļiem un cik bieži tiek uzkopts.

43% dienesta viesnīcu (22), kurās konstatētas neatbilstības, ir sniegušas ieskatu veicamajos plānotajos pasākumos, kas nepieciešami, lai novērstu neatbilstības prasībām par minimālo telpas platību viena izglītojamā vietai. Turklāt 22 % dienesta viesnīcu (11) iesniedza jautājumus vai komentārus Inspekcijai par minēto prasību piemērošanu.

Kopsavilkums (%) par prasību neatbilstībām dienesta viesnīcās redzams 7. attēlā.

7. attēls. Dienesta viesnīcu prasību neatbilstības.

Kopumā dienesta viesnīcās, kurās bijušas kādas neatbilstības, plānots veikt vairākus remontus un uzlabojumus. Galvenie darbi ietver grīdas seguma maiņu gaitenēs, virtuvju renovāciju, dušas telpu remontu, kā arī nepieciešamos remontus numuriņos un koplietošanas telpās. Tāpat plānos ietilpst logu mazgāšana, bojāto radiatoru nomainīšana, kā arī kosmētiskie remontu virtuvēs un sanitārajās telpās. Paredzēta arī dienesta viesnīcu paplašināšana, atpūtas telpu ierīkošana, dušas telpu atjaunošana un ventilācijas uzlabošana. Tā kā daļa no darbiem ir laikietilpīgi un prasa papildu finansējumu, dienesta viesnīcu norādītie termiņi atšķiras. Lielākā daļa termiņus norāda 2025.gada ietvaros, taču daļa termiņu tiek norādīti 2026., 2027. gads un pat 5 gadi. Tomēr ir atsevišķas dienesta viesnīcas, kuras apzinās, ka uzlabojumi ir nepieciešami,

taču nenorāda izpildes termiņu vai atliek uzlabojumus uz nenoteiktu laiku, jo trūkst finanses, laiks un cilvēkresursi.

Dienesta viesnīcu atbildīgās personas lielākoties bija pozitīvi noskaņotas par pašnovērtējuma anketām, jo tās ir palīdzējušas pārskatīt aktuālo situāciju, pamanīt trūkumus un pievērst uzmanību ikdienā aizmirstām lietām, novērtēt ikdienā veiktās darbības atbilstoši ārējo un iekšējo normatīvo aktu prasībām, kā arī uzskata, ka pašnovērtējums ir laba iniciatīva kārtības uzturēšanai.

Dienesta viesnīcas vēlas saņemt detalizētus pārskatus par izaicinājumiem, ar kuriem saskaras citas dienesta viesnīcas darba organizēšanā, kā arī atbilstību un trūkumiem. Iestādes interesējas par atgriezenisko saiti par iegūtajiem rezultātiem, secinājumiem un ieteikumiem darba vides uzlabošanai. Tāpat tiek lūgts saņemt informāciju par stiprajām un vājajām pusēm, riska faktoriem, profesionālu novērtējumu, kā arī ieteikumus uzlabojumiem, salīdzinājumu ar līdzīgām iestādēm un jaunumiem likumdošanā. Iestāžu atbildīgās personas arī vēlas zināt kolēģu pieredzi ar dzīvojamo istabu kārtības uzturēšanu un īrnieku motivēšanu to darīt, saņemt vispārējo atzinumu un anketu apkopojumu, kā arī informāciju par nepieciešamo personālu, tā skaitu.

Secinājumi

1. Kopumā pašnovērtējuma anketās sniegtā informācija dod iespēju izvērtēt dienesta viesnīcu iespējas nodrošināt atbilstību Noteikumu Nr. 137 prasībām, kā arī identificēt galvenos šķēršļus, kas to kavē.
2. Gandrīz pusē (51%) dienesta viesnīcu ir vērojamas kādas neatbilstības Noteikumu Nr. 137 prasībās.
3. Šobrīd lielākā problēma dienesta viesnīcās ir nolietojusies telpu apdare un aprīkojums (plaisas, caurumi, nolupusi krāsa un apmetums, pelējums), kas traucē kvalitatīvi veikt virsmu uzkopšanu un dezinfekciju. Diemžēl nespēja laicīgi novērst šīs problēmas un sakārtot dienesta viesnīcu telpas atbilstoši Noteikumu Nr.137 higiēnas prasībām, t.sk. veicot telpu remontu, ir saistīta ar finanšu līdzekļu trūkumu.
4. Visbiežāk konstatētas neatbilstības dienesta viesnīcās bija saistībā ar koplietošanas sanitāro telpu ierīkošanu, telpu apdares nolietojumu, kā arī telpu un iekārtu uzkopšanas kārtību. Tā kā šo neatbilstību novēršana nereti prasa lielākus laika un finanšu resursu ieguldījumus, kontrolēs tās uzrādās biežāk nekā citas neatbilstības, kas tiek novērstas īsākā laikā.
5. Procentuāli visvairāk neatbilstošās dienesta viesnīcas ir sporta skolām (86%), taču vismazāk – augstskolām (37%).
6. Lielākoties dienesta viesnīcas redz risinājumus neatbilstību novēršanai, kā arī ir izstrādājušas veicamos pasākumus situācijas uzlabošanai, piemēram, remontdarbu plānošana, bojāto ierīču nomaiņa, logu mazgāšana u.c.
7. Dienesta viesnīcas kā galvenos šķēršļus dažādu korektīvo pasākumu veikšanai un prasību nodrošināšanai akcentē laika un finanšu trūkumu, daļa renovācijas veic kā praksi skolēniem, tāpēc to dala pa gadiem.
8. Nav zināms, vai visas anketas ir aizpildītas korekti, jo aizpildītajās anketās bija redzamas neuzmanības kļūdas, komentāru trūkums, anketas tika iesūtītas atkārtoti ar dažādām atbildēm, kā arī salīdzinot anketas ar nesen veikto kontroļu rezultātiem, vairākas dienesta viesnīcas anketās ir nepamatoti norādījušas kādus trūkumus.